

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Jany Henčekovej, PhD., v právnej veci navrhovateľa: **M.N. - M.**, proti odporkyňi **Sociálnej poisťovni, ústredie**, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o **predčasný starobný dôchodok**, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 31. marca 2010, č.k. 23Sd/130/2008-75, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 31. marca 2010, č.k. 23Sd/130/2008-75, **p o t v r d z u j e**.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Nitre rozsudkom z 31. marca 2010, č.k. 23Sd/130/2008-75, potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo X. zo dňa 8. marca 2008, ktorým odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľa o predčasný starobný dôchodok podľa § 67 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“), pretože k 20. decembru 2007 suma jeho predčasného starobného dôchodku neprevýšila 1,2-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu. Krajský súd dospel k záveru, že rozhodnutie je vecne správne,

lebo mal za preukázané, že navrhovateľ nespĺnil jednu zo zákonných podmienok pre priznanie nároku na predčasný starobný dôchodok, keďže vypočítaná výška jeho predčasného starobného dôchodku 5 924 Sk mesačne nie je vyššia ako 1,2-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, ktoré k 20. decembru 2007 predstavovalo sumu 6 156 Sk.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie navrhovateľ, ktorý vytýkal krajskému súdu, že vychádzal z nesprávne zisteného skutkového stavu veci a z nesprávneho právneho posúdenia veci. Namietal, že krajský súd na ním vznesené námietky odpovedal len čiastočne alebo sa nimi vôbec nezaoberal.

Odporkyňa odvolanie navrhovateľa nepovažovala za dôvodné a navrhla napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 O.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu odvolania bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nie je možné vyhovieť.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o nároku navrhovateľa na predčasný starobný dôchodok.

Z obsahu spisov odvolací súd zistil, že krajský súd rozsudkom z 12. novembra 2008 č.k. 23Sd/130/2008-25 rozhodol o návrhu navrhovateľa z 28. marca 2008 tak, že potvrdil správnosť rozhodnutia odporkyne z 8. marca 2007. Na odvolanie navrhovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 30. septembra 2009 č.k. 4So/17/2009 rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že krajský súd vyhlásil rozsudok týkajúci sa rozhodnutia odporkyne z 8. marca 2007 a nie opravným prostriedkom navrhovateľa napadnutého rozhodnutia z 8. marca 2008, čím označil za predmet súdneho preskúmania rozhodnutie, ktoré nebolo predmetom konania. Súčasne najvyšší súd vytkol krajskému súdu, že sa vôbec nezaoberal námietkou navrhovateľa na zrušenie rozhodnutia odporkyne z 8. marca 2008 s poukazom na ustanovenie § 68 ods. 7 zákona a v tomto smere rozhodnutie vôbec neodôvodnil.

Podľa § 67 ods. 1 zákona poistenec má nárok na predčasný starobný dôchodok, ak ku dňu, od ktorého žiada o jeho priznanie,

- a) bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov
- b) chýbajú mu najviac dva roky do dovŕšenia dôchodkového veku a
- c) suma predčasného starobného dôchodku je vyššia ako 1,2-násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu podľa osobitného predpisu.

Podľa § 68 ods. 1 zákona suma predčasného starobného dôchodku sa určí ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku a aktuálnej dôchodkovej hodnoty znížený o 0,5% za každých začatých 30 dní od vzniku nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku do dovŕšenia dôchodkového veku.

Podľa § 61 zákona osobný vymeriavací základ je úhrn vymeriavacích základov za kalendárny rok, z ktorých sa zaplatilo poistné na dôchodkové poistenie alebo z ktorých sa poistné na dôchodkové poistenie podľa § 60 ods. 1 druhej vety považuje za zaplatené.

Podľa § 62 ods. 1 až 3 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov osobný mzdový bod na určenie sumy dôchodkovej dávky sa určí ako podiel osobného vymeriavacieho základu a všeobecného vymeriavacieho základu. Osobný mzdový bod sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor. Za obdobie dôchodkového poistenia podľa § 60 ods. 4, ktoré trvalo celý kalendárny rok, patrí osobný mzdový bod vo výške 0,3. Ak toto obdobie trvalo len časť kalendárneho roka, osobný mzdový bod sa určí ako súčin pomernej časti osobného mzdového bodu a počtu dní tohto obdobia. Pomerná časť osobného mzdového bodu je podiel osobného mzdového bodu vo výške 0,3 a počtu dní kalendárneho roka, v ktorom bolo získané obdobie dôchodkového poistenia podľa § 60 ods. 4, a zaokrúhľuje sa na štyri desatinné miesta nahor. Osobný mzdový bod je najviac v hodnote 3.

Podľa § 63 ods. 1 a 2 zákona priemerný osobný mzdový bod na určenie sumy dôchodkovej dávky sa určí ako podiel súčtu osobných mzdových bodov dosiahnutých v jednotlivých kalendárnych rokoch rozhodujúceho obdobia a obdobia dôchodkového poistenia v rozhodujúcom období, ak tento zákon neustanovuje inak. Priemerný osobný mzdový bod sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor. Na účely určenia obdobia dôchodkového poistenia sa získané dni dôchodkového poistenia prepočítavajú na roky, ak tento zákon neustanovuje inak. Obdobie dôchodkového poistenia sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor. Na hodnotu priemerného osobného mzdového bodu prevyšujúcu hodnotu 3 sa neprihliada.

Rozhodujúce obdobie na zistenie priemerného osobného mzdového bodu sú kalendárne roky pred rokom, v ktorom boli splnené podmienky nároku na dôchodkovú dávku, s výnimkou kalendárnych rokov pred 1. januárom 1984, ak tento zákon neustanovuje inak. Ak v rozhodujúcom období určenom podľa odseku 7 nie je najmenej dvadsaťdva kalendárnych rokov, za ktoré možno určiť osobné mzdové body, alebo je v ňom obdobie, za ktoré patrí osobný mzdový bod podľa § 255 ods. 3 prvej vety, predlžuje sa rozhodujúce obdobie pred rok 1984 postupne tak, aby v ňom bolo dvadsaťdva kalendárnych rokov, za ktoré možno určiť osobné mzdové body bez zohľadnenia obdobia, za ktoré patrí osobný mzdový bod podľa § 255 ods. 3 prvej vety. Ak poistenec ani po tomto predĺžení nemá dvadsaťdva kalendárnych rokov, za ktoré možno určiť osobné mzdové body bez zohľadnenia obdobia, za ktoré patrí osobný mzdový bod podľa § 255 ods. 3 prvej vety, zisťuje sa priemerný osobný mzdový bod z tohto nižšieho počtu kalendárnych rokov bez zohľadnenia obdobia, za ktoré patrí osobný mzdový bod podľa § 255 ods. 3 prvej vety. Na určenie priemerného osobného mzdového bodu podľa odseku 1 sa z obdobia dôchodkového poistenia v rozhodujúcom období vylučuje obdobie, za ktoré patrí osobný mzdový bod podľa § 255 ods. 3 prvej vety (§ 63 ods. 7 a 8 zákona).

Podľa § 255 ods. 1 a 3 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 1. januárom 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak tento zákon neustanovuje inak. Za náhradnú dobu, dobu štúdia a dobu výkonu civilnej služby, ktoré sa hodnotia ako doba zamestnania získané podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 a ktoré trvali celý kalendárny rok, patrí osobný mzdový bod vo výške 0,3. Ak sa kryjú tieto doby navzájom, patrí osobný mzdový bod vo výške 0,3 len raz. Ak tieto doby trvali len časť kalendárneho roka, osobný mzdový bod sa určí ako súčin pomernej časti osobného mzdového bodu a počtu dní týchto dôb. Pomerná časť osobného mzdového bodu je podiel osobného mzdového bodu patriaceho za tieto doby, ktoré trvali celý kalendárny rok, a počtu dní kalendárneho roka, v ktorom sa tieto doby získali. Pomerná časť osobného mzdového bodu sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.

Osobný vymeriavací základ v období pred 1. januárom 1993 je úhrn hrubých zárobkov za príslušný kalendárny rok, ktoré podliehali dani zo mzdy bez odpočítania tejto dane.

Osobný vymeriavací základ v období od 1. januára 1993 do 31. decembra 2003 je úhrn vymeriavacích základov, z ktorých fyzická osoba zúčastnená na dôchodkovom zabezpečení platila poistné na dôchodkové zabezpečenie za príslušný kalendárny rok (§ 257 zákona).

Z dávkového spisu vyplýva, že navrhovateľ, ktorý dôchodkový vek 62 rokov dosiahol 14. augusta 2011, žiadal o priznanie predčasného starobného dôchodku od 20. decembra 2007. K uvedenému dňu získal 13 422 dní, to je 36 rokov a 282 dní dôchodkového poistenia.

Navrhovateľ v návrhu na preskúmanie rozhodnutia odporkyne i v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa namietal nesprávne určenie rozhodujúceho obdobia na zistenie priemerného osobného mzdového bodu. Nesúhlasil predovšetkým s určením rozhodného obdobia za kalendárne roky 1983 až 2006. Poukazoval na skutočnosť, že v kalendárnych rokoch 2002 a 2003 nemal povinnosť platiť odvody na dôchodkové poistenie, keďže nedosahoval príjem, z ktorého by mu vyplývala povinnosť platiť poistné a nesúhlasil s tým, aby do rozhodného obdobia boli zahrnuté kalendárne roky 2001, 2004, 2005 a 2006, za ktoré mal platiť poistné len za pol roka. Žiadal, aby mu boli do rozhodujúceho obdobia zahrnuté aj kalendárne roky pred rokom 1983, v ktorých bol poistený po celý rok. Taktiež namietal, že odporkyňa nepoužila pri určení sumy jeho predčasného starobného dôchodku § 68 ods. 7 zákona o sociálnom poistení.

Odvolací súd nemohol zohľadniť uvedené námietky navrhovateľa. Navrhovateľ nemal povinnosť platiť odvody na dôchodkové poistenie v kalendárnych rokoch 2002 a 2003, čo však súčasne znamená, že v týchto rokoch nebol zúčastnený na sociálnom zabezpečení (poistení). Za kalendárne roky 2002 a 2003 neodviedol žiadne poistné na dôchodkové zabezpečenie, preto tieto roky nie je možné hodnotiť ako obdobie dôchodkového poistenia a zaradiť ich do rozhodujúceho obdobia 22 kalendárnych rokov na zistenie priemerného osobného mzdového bodu.

Čo sa týka nesúhlasu navrhovateľa s tým, aby do rozhodujúceho obdobia boli zahrnuté kalendárne roky 2001, 2004, 2005 a 2006, v ktorých mal platiť poistné len za pol roka, odvolací súd poukazuje na to, že žiadne zákonné ustanovenie neumožňuje vylúčiť uvedené roky z rozhodujúceho obdobia. Pokiaľ totiž poistenie v uvedených rokoch trvalo čo i len jeden deň, uvedené roky sa museli zahrnúť do rozhodujúceho obdobia v súlade s § 63 ods. 7 zákona.

Podľa evidenčných listov o dobách poistenia navrhovateľ bol ako samostatne zárobkovo činná osoba zúčastnený na dôchodkovom poistení v roku 2001 po dobu 181 dní s vymeriavacím základom 24 000 Sk, v roku 2004 od 1. júla do 31. decembra s vymeriavacím základom 37 740 Sk, v roku 2005 od 1. januára do 30. júna s vymeriavacím základom 39 000 Sk a v roku 2006 od 1. júla do 31. decembra s vymeriavacím základom 43 500 Sk. Vzhľadom na uvedené doby poistenia odporkyňa zahrnuje roky 2001, 2004 až 2006 do rozhodujúceho obdobia v súlade s § 63 ods. 7 zákona v znení účinnom do 31.12.2010.

Požiadavku navrhovateľa, aby rozhodné obdobie na zistenie priemerného osobného mzdového bodu bolo posunuté pred rok 1983, ani odvolací súd nepovažoval za dôvodnú. Navrhovateľ získal v období kalendárnych rokov 1983 až 2001 a 2004 až 2006 potrebných 22 kalendárnych rokov dôchodkového poistenia. Ďalšie posunutie pred kalendárny rok 1983 ustanovenie § 63 ods. 7 a 8 zákona v znení účinnom do 31.12.2010 už neumožňuje.

Navrhovateľ nespĺnil ani podmienky pre použitie ustanovenia § 68 ods. 7 zákona, podľa ktorého poistencovi, ktorý ku dňu uplatnenia nároku na predčasný starobný dôchodok spĺňa podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti a neuplatní si nárok na dávku v nezamestnanosti, sa obdobie, za ktoré sa znižuje suma predčasného starobného dôchodku podľa odseku 1, skráti o obdobie, počas ktorého by mal nárok na výplatu dávky v nezamestnanosti. Podľa žiadosti o predčasný starobný dôchodok navrhovateľ nebol pred podaním žiadosti evidovaný na úrade práce. Z potvrdení Sociálnej poisťovne, pobočky Levice zo 7. a 8. januára 2010 vyplýva, že navrhovateľ nebol pred 20. decembrom 2007 prihlásený ako dobrovoľne poistená osoba v nezamestnanosti. Platiteľom príspevku na poistenie v nezamestnanosti bol iba od 1.1.1995 do 31.12.2003, nespĺňal by ani podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti, ustanovené v § 104 ods. 1 zákona o sociálnom poistení (byť poistený v nezamestnanosti najmenej tri roky v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie nezamestnaných občanov). Navrhovateľ teda nespĺňal podmienku nároku na dávku v nezamestnanosti, čo znamená, že nárok na predčasný starobný dôchodok si neuplatňoval namiesto nároku na dávku v nezamestnanosti, a preto postup podľa § 68 ods. 7 zákona nebol v jeho prípade dôvodný.

Od 20. decembra 2007 do dovŕšenia dôchodkového veku navrhovateľovi chýba 1333 dní, to znamená, že suma jeho predčasného starobného dôchodku určená ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia a aktuálnej

dôchodkovej hodnoty sa znižuje o 22,5% a predstavuje sumu 5 575 Sk mesačne. Táto suma sa ďalej zvyšuje podľa § 82 ods. 2 zákona o sociálnom poistení o 6,25 %, to je o 349,- Sk mesačne, na sumu 5 924 Sk mesačne.

Hoci navrhovateľ získal ku dňu podania žiadosti o predčasný starobný dôchodok potrebnú dobu dôchodkového poistenia, podmienku dosiahnutia požadovanej výšky 1,2-násobku životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu (6 156 Sk mesačne podľa § 2 písm. a) zákona č. 601/2003 Z.z.) navrhovateľ nespĺnil.

Aj odvolací súd mal za preukázané, že navrhovateľ k 20. decembru 2007 nespĺnil všetky podmienky pre priznanie predčasného starobného dôchodku a dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne je zákonné. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu podľa § 219 O.s.p. potvrdil ako vecne správny.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p. a účastníkom ich náhradu nepriznal, nakoľko navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný a odporkyni žiadne trovy nevznikli.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. marca 2011

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Anna Koláriková